

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elintarvikelain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elintarvikelain muuttamisesta (HE 104/2016 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Anne Haikonen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Sari Sippola, Elintarviketurvallisuusvirasto
- eläinlääkäri Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elintarvikelakia.

Valvontasuunnitelmien ja -ohjelmien laatimiseen liittyviä vaatimuksia vähennettäisiin. Elintarviketurvallisuusvirastolle säädettäisiin toimivalta arvioida Euroopan unionin rahoittamissa maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämistoimissa käytettyjen terveysväitteiden lainmukaisuutta. Lisäksi täydennettäisiin luetteloa Euroopan unionin lainsäädännöstä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta pitää erittäin tarpeellisena, että esityksen lakiehdotuksella elintarvikevalvonnan keskusvirastojen valvontaohjelmia ja kunnallisia valvontasuunnitelmia koskevia säännöksiä kevennetään. Elintarvikelaissa ei enää säädettäisi valvontaohjelmien ja valvontasuunnitelmien sisältämistä pakollisista tiedoista. Ohjelmia ja suunnitelmia ei enää myöskään tarvitsisi tarkistaa kolmen vuoden välein vaan tarvittaessa. Lisäksi kunnan pakollisia suunnitteluvelvoitteita ehdote-

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2016 vp

taan kevennettäväksi kumoamalla elintarvikevalvontasuunnitelman tarkempaa sisältöä koskeva asetuksenantovaltuus. Myös valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta ehdotetaan kumottavaksi.

Valiokunta toteaa, että pakollisten suunnitteluvelvoitteiden keventäminen vähentää kuntien tehtäviä. Suunnitelmallisen valvonnan keventämisellä voidaan myös suunnata valvontaresursseja nykyistä paremmin riskiperusteisesti niihin toimintoihin ja kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan. Siten paikalliset valvontatarpeet voidaan terveystarkkailun näkökulmasta ottaa nykyistä paremmin huomioon. Joihinkin yrityksiin tullaan kohdentamaan valvontaa terveystarkkailun, toimintatapojen ja toimintakulttuurin vuoksi nykyistä enemmän ja joihinkin taas nykyistä vähemmän. Valiokunta painottaa sitä, että suunnitelmallisen valvonnan vähentyminen ei saa lisätä terveyshaittojen riskiä. Valvontaresursseja tulee sen vuoksi kohdentaa edellä todetun mukaisesti nykyistä enemmän kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa laissa elintarviketurvallisuusvirastolle annetaan toimivalta toimia delegoidun asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen mukaisena kansallisena toimivaltaisena viranomaisena arvioitaessa maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämismateriaaleissa käytettyjen terveystarkkailun lainmukaisuutta. Valiokunta toteaa, että muutos edesauttaa asetusta koskevien kansallisten linjausten yhdenmukaisuutta, jolloin vältetään mahdollisilta ristiriidoilta siinä, mitä pidetään hyväksyttävänä väitteinä markkinointimateriaalissa. Tämä vähentää päällekkäisyyttä viranomaisten linjauksissa ja säästää viranomaisresursseja.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä ehdotettavin muutoksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

30 §. Keskusviranomainen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälän 12 kohdassa on ollut tarkoitus viitata siinä todetun komission delegoidun asetuksen 3 artiklan toisen kohdan a alakohtaan eikä b alakohtaan. Valiokunta ehdottaa virheen oikaisemista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 104/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan muutosehdotus

Laki

elintarvikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elintarvikelain (23/2006) 3 §:n 1 momentin 24 kohta, 30 §:n 11 kohta sekä 47 ja 48 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 24 kohta laissa 295/2015, 30 §:n 11 kohta laissa 503/2014 ja 48 § osaksi laissa 1495/2009, sekä
lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 352/2011, 365/2013, 881/2014 ja 295/2015, uusi 25 ja 26 kohta sekä 30 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 352/2011, 365/2013 ja 503/2014, uusi 12 kohta seuraavasti:

3 §

Euroopan unionin lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan myös seuraavien elintarvikkeita ja elintarvikevalvontaa koskevien Euroopan unionin säädösten ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanoon siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muualla laissa:

24) luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 2092/91 kumoamisesta annettu neuvoston asetukset (EY) N:o 834/2007;

25) elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1169/2011, jäljempänä *elintarviketietoasetus*;

26) imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuista ruoista, erityisiin lääkinällisiin tarkoituksiin tarkoitetuista elintarvikkeista ja painonhallintaan tarkoitetuista ruokavalionkorvikkeista ja neuvoston direktiivin 92/52/ETY, komission direktiivien 96/8/EY, 1999/21/EY, 2006/125/EY ja 2006/141/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/39/EY sekä komission asetusten (EY) N:o 41/2009 ja (EY) N:o 953/2009 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 609/2013.

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2016 vp

30 §

Keskusviranomainen

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään sekä sen lisäksi:

11) valvoo triikiiniasetuksessa tarkoitettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymistä niissä alkutuotantopaikoissa ja alkutuotantopaikkojen ryhmissä, joiden Elintarviketurvallisuusvirasto on tunnustanut täyttävän kyseiset vaatimukset;

12) toimii sisämarkkinoilla ja kolmansissa maissa toteutettavista maataloustuotteita koskevista tiedotus- ja menekinedistämistoimista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1144/2014 täydentämisestä annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2015/1829 3 artiklan toisen kohdan a alakohdassa tarkoitettuna kansallisena viranomaisena arvioitaessa markkinoitintamateriaalissa käytettyjen terveysväitteiden lainmukaisuutta.

47 §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Elintarviketurvallisuusviraston tulee laatia elintarvikevalvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen valvontaohjelma osana valvonta-asetuksen mukaista koko elintarviketun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa. Valvontaohjelmassa tulee ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa asetetut ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet.

48 §

Valvontasuunnitelmat

Kunnan tulee laatia säännöllistä elintarvikevalvontaa koskeva kunnan valvontasuunnitelma siten, että valvonnassa otetaan huomioon toiminnan riskit siten kuin 6 a §:ssä säädetään ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta.

Kunnan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Elintarviketurvallisuusviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston, Tullin, aluehallintovirastojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä Puolustusvoimien on laadittava vastuullaan olevaa elintarvikevalvontaa koskevat valvontasuunnitelmat, joihin sovelletaan, mitä edellä 1 momentissa säädetään kunnan valvontasuunnitelmasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2016 vp

Helsingissä 27.10.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Juha Pylväs kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius